

Галина РУМЯНЦЕВА

Нововолинський навчально-науковий

інститут економіки та менеджменту

Тернопільський національний економічний університет

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА АУТСОРСИНГУ

Негативні тенденції в розвитку вітчизняної економіки упродовж останніх років вимагають пошуку синергетичних механізмів стимулювання економіки, здатних активізувати економічну й інвестиційну діяльність, оскільки в Україні спостерігається гострий "інвестиційний голод", який стримує розвиток економіки, роздмухує безробіття та еміграцію, консервує бідність населення. Прямі іноземні інвестиції на душу населення в Україні – менше \$1,4 тис. на людину, тоді як в Польщі – \$5,6 тис., в Чехії – \$10,7 тис., а в США – \$17,4 тис. (дані UNCTAD за 2015 рік). Виходить, що в нас "залізна завіса" від інвестицій та "червона доріжка" для еміграції талантів. А має бути навпаки. Український інвестиційний клімат має багато серйозних недоліків, а за привабливістю податкової системи ми взагалі займаємо одне з останніх місць в світі: 133 з 138 (за даними Global Competitiveness Report 2016-2017) [1]. Отже, в умовах погіршення національної економіки та загострення конкуренції на світових ринках інвестиційних ресурсів Україні потрібна системна робота з формування сприятливого інвестиційного клімату для діяльності як вітчизняних, так і іноземних інвесторів та запровадження дієвих механізмів стимулювання інвестиційної діяльності. До таких механізмів належить створення інвестиційних парків.

Саме на функціонування індустріальних парків покладаються значні надії в Україні, оскільки вони розглядаються як більш ефективний і дійовий захід піднесення економіки відсталих регіонів. Саме виробничо-технічні галузі суспільства забезпечують матеріальний добробут народу. Цим самим можна збільшити в рази не тільки робочі місця, але й підняти промисловість, сільське господарство, транспорт, будівництво тощо. Характерною рисою ринку в Україні за всі роки існування є суттєве домінування імпорту як продовольчих, так і промислових товарів від 70% до 90%. Відомо, якщо країна допускає на свій ринок понад 14% імпортного товару, то економіка цієї держави деградує [2, с. 209].

До того ж, значущість функціонування індустріальних парків підкреслюється широкою низкою завдань. Так, формування високотехнологічних виробництв, створення нових робочих місць, підвищення рівня кваліфікації працівників, удосконалення управлінських структур – важливі завдання для оптимізації функціонування бізнесу. І тому до драйверів росту економіки віднесено спеціальні площадки для розташування промислових виробництв – індустріальні парки, котрі являють собою єдину інфраструктуру, податкові преференції, які сприяють значному зниженню витрат на функціонування підприємств. Крім того, учасники-резиденти індустріальних парків отримують можливість зменшити собівартість продукції, ринок нерухомості зростає за рахунок попиту з боку бізнесу на площі індустріальних парків, зростає попит на послуги сервіс-компаній (клінінгові компанії, фінансові компанії і т.п.), збільшується кількість високопродуктивних робочих місць в регіоні розташування індустріального парку – у сукупності, усе це підвищує продуктивність праці, податкові надходження до бюджетів, а також є одним з факторів зростання ВВП.

Так, індустріальні парки принесли економічний успіх багатьом країнам, зокрема Чехія, Польща, Туреччина, Китай, США, Македонія, Сінгапур, Грузія, Білорусь, Словаччина, Казахстан, Ізраїль та ін.. Сьогодні, за даними UNIDO, в світі вже працює понад 15 000 індустріальних парків. При цьому найбільш показовим є досвід функціонування індустріальних парків Туреччини, унаслідок чого за сім останніх років ВВП країни зріс у 3 рази [1].

Водночас в економіці сучасної України розвиток індустріальних парків створює не тільки можливості для розвитку промисловості і регіонів, а сприяє зміцненню співпраці між

підприємствами, інвесторами, органами місцевого самоврядування, інституціями економічного розвитку.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України станом на 14.09 2017 року 27 індустріальних парків включені до Реєстру індустріальних (промислових) парків.

На сьогоднішній день відсутнє єдине трактування поняття «індустріальний парк».

Так, згідно закону України «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 №5018, індустріальний парк – це визначена згідно з містобудівною документацією та земельним кадастром, облаштована відповідною інфраструктурою земельна ділянка, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, науково-дослідну діяльність та діяльність у сфері інформації та телекомунікацій на умовах, визначених даним Законом України та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку [3]. Тобто в основу створення та діяльності індустріальних парків закладено територіальний принцип.

Група розробників Концепції створення індустріального парку «Нововолинськ» економічну сутність трактують так: «Індустріальний парк – це єдина територія зі спеціально облаштованою інфраструктурою для розміщення нових об'єктів промисловості, інноваційної сфери, логістики і супутніх послуг, спрямованих на забезпечення економічного зростання, створення сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку міста, підвищення конкурентоспроможності регіону, збільшення надходжень до міського бюджету та Державного бюджету України, а також активізації інвестиційної діяльності як в місті, так і в регіоні» [4].

Разом з тим слід зазначити, що інноваційна форма економічних та організаційних відносин – аутсорсинг набувають все більшого розвитку, як у світовій, так і в українській практиці. Аутсорсинг є однією з форм організації кластерів, індустріальних парків в економіці. Аутсорсингові відносини належать до важливих механізмів взаємодії підприємств [5]. Роль механізму аутсорсингу в індустріальних парках підкреслюється низкою переваг, зокрема:

- аутсорсинг сприяє зниженню та контролю виробничих витрат підприємств-учасників індустріальних парків;

- надає більш ефективний характер впровадженню інновацій у наукомісткі виробництва;

- сприяє впровадженню нових технологій;

- зниженню вартості бізнес-процесів;

- раціоналізації виробничої й управлінської діяльності;

- вивільняє внутрішні ресурси підприємств для інших операцій;

- покращує якість продукції та послуг;

- фокусує підприємства на основний вид діяльності;

- надає можливості використання спеціалізованого обладнання, знань, технологій;

- сприяє зниженню ризиків, пов'язаних з реалізацією бізнес-процесів;

- аутсорсинг відповідає механізму розвитку індустріального парку, тобто поєднує конкуренцію й кооперацію, які призводять до синергетичного ефекту (наприклад, в утриманні капіталомісткої інфраструктури).

Світова й вітчизняна практика ілюструє функціонування індустріальних парків за аутсорсинговою моделлю. Так, в Туреччині створено 290 індустріальних парків, з яких 30% працюють на аутсорсингу [6].

Аналіз практики функціонування індустріальних парків в зарубіжних країнах показав використання механізму аутсорсингу не виробничих функцій (організація харчування, обслуговування інженерних комунікацій, складське зберігання; транспортний, бухгалтерський, юридичний, маркетинговий аутсорсинг та ін.) [7].

До того ж, характерним прикладом застосування не виробничого аутсорсингу є індустріальні парки Великобританії, а для індустріального парку Zeta (Коста-Рика) характерним є використання інших видів аутсорсингу, зокрема: виробничий, інженерний та ІТ – аутсорсинг.

Створення індустріальних парків стало потужним фактором розвитку ІТ-галузі, що дало можливість Індії стати світовим лідером у глобальному аутсорсингу, перш за все у секторі офшорного розроблення програмного забезпечення та управління ІТ-службами. А також у швидко зростаючому секторі аутсорсингу бізнес-процесів (темпи росту сектора кол-центрів аутсорсингу бізнес-процесів на початку 2000-х рр. сягнули щорічного приросту в 70%) [8].

Водночас, характерним прикладом застосування механізму виробничого аутсорсингу є Бугульминський індустріальний парк у Татарстані [9].

Звернімося до вітчизняної практики застосування аутсорсингу. Україна може стати топ-хабом Європи у сфері використання ІТ-аутсорсингу в індустріальних парках. Це підкреслюється на сторінках іноземних видань (ATLANTIC COUNCIL). Вже зараз кількість ІТ-фахівців -90000- є найвищим у Центральній Європі. В Україні послуги в галузі інформаційних технологій надають понад тисячі компаній. Українські ІТ-компанії активно виходять на міжнародні ринки й встановлюють партнерські відносини із іноземними компаніями [10].

Як стверджує науковець І. Соловей, «індустріальні парки називають «локомотивами» економічного та інноваційного розвитку, технологічної модернізації. Створення таких парків дає можливість ефективно стимулювати ІТ-бізнес, як на ринках що розвиваються, так і на сформованих ринках» [11].

Нині діючий індустріальний парк «Соломоново» в Закарпатті функціонує за аутсорсинговою моделлю, зокрема поширений аутсортинг логістики й дистрибуції..

Разом з тим в Україні функціонує індустріальний парк «Bionic Hill» та створюються нові індустріальні парки «Нововолинськ» і «Лиманський», функціональним призначенням яких поряд з іншими функціями передбачено використання ІТ-аутсорсингу, а нідерландський девелопер збудує у м. Львів індустріальний парк «Рясне-2», який буде функціонувати на механізмі логістичного аутсорсингу [12].

Отже, створення індустріальних парків в Україні є вельми перспективним та економічно вигідним напрямком, як для підприємств, так і для держави. А застосування механізму аутсорсингу, особливо ІТ-аутсорсингу, в індустріальних парках дасть можливість призупинити міграцію ІТ- спеціалістів до Польщі та інших країн.

Література

1. Галасюк В. Індустріальні парки: міфи та реалії / В. Галасюк . – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/opinion/galasukcolumn/ndustrialn-parki-mfi-ta-real-762486.html>.
2. Білопольський М.Г. Концептуальні засади економічної програми щодо виходу України з кризи / М.Г. Білопольський, В.С. Волошин, О.В. Кленін // Вісник економічної науки України. – 2016. – №1 (30). – С. 208-215.
3. Закон України «Про індустріальні парки» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 22. – С. 212. – Режим доступу до ресурсу: <http://rada.gov.ua>.
4. Концепція створення індустріального парку «Нововолинськ» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.novovolynsk-rada.gov.ua/index.php/miskavlada/normatyvni-akty/rishennia-miskoi-rady.html>.
5. Бравар Ж-Л, Морган Р. Эффективный аутсорсинг. Понимание, планирование и использование успешных аутсорсинговых отношений. — М.: Баланс Бизнес Букс, 2007.
6. Щетинина Т.С., Кузнецов А.Н. Международный опыт развития индустриальных парков // Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2017. № 5 [Электронный ресурс]. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2017/05/14837>
7. Индустриальные парки Республики Башкиростан [Электронный ресурс].- Режим доступу до ресурсу: http://minpromtorg.gov.ru/common/upload/files/docs/IP_Resp_Bashkortostan.pdf

8. Ткачева Н.В. Индия: информационные технологии и индустрия аутсорсинга [Электронный ресурс].- Режим доступу до ресурсу: library.ua/join.php.

9. Пространство для развития Вашего бизнеса-[Электронный ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <http://tmnpark.ru/>

10. Берегись, Силиконовая долина: Идет Украина -[Электронный ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <http://www.expert.ua/mezhdunarodnaya-analitika/0/920-beregis--silikonovaya-dolina--idet-ukraina>.

11. Ирина Соловей «Локомотив» современных технологий вытаскивает Украину из тупика-[Электронный ресурс].- Режим доступу до ресурсу: <https://kp.ua/life/391145-lokomotyv-sovremennykh-tekhnolohiyi-vytaschyt-ukraynu-uz-syrevohotuhika>.

12. Индустриальный парк «Рясне-2» збудує у Львові філія голландської компанії «СТР» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dailylviv.com/news/ekonomika/industrialnyi-park-ryasne-2-zbuduie-u-lvovi-filiya-hollandskoyi-kompaniyi-str-19850>

Неля ЧОРНА

д.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Підприємництво – це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством [2].

Ефективність підприємницької діяльності визначає соціально-економічний розвиток держави та добробут її населення. Підприємництво забезпечує збільшення зайнятості населення, сприяє формуванню більш гнучких господарських структур, і відповідно дає змогу раціональніше використовувати ресурси та стимулювати виробництво.

Сучасний стан розвитку підприємництва в Україні знаходиться у важкому становищі. Серед основних проблем ефективного функціонування підприємств в нашій країні можна виділити наступні:

1. Недосконалість нормативно-правового забезпечення, яке проявляється у: відсутності єдиної законодавчої стратегії розвитку підприємництва; неоднозначності, нестабільності і суперечливості чинної нормативно-правової бази; низькій виконавчій дисципліні щодо нормативно-правових документів.

2. Незначна кількість підприємств малого і середнього бізнесу, а також нетривалість їх життєвого циклу, що обумовлено відсутністю їх державної підтримки.

3. Значні витрати часу на проходження офіційних процедур для започаткування підприємства та його реєстрації.

4. Непривабливий інвестиційний клімат, а також відтік інвестицій та інших коштів за кордон.

5. Низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

6. Недосконалість інфраструктурного забезпечення підприємництва.

7. Низький рівень інноваційного розвитку підприємств.

8. Існування тіньової економіки через недосконалість економічної політики держави.

9. Суттєве зниження платоспроможності населення, що негативно відображається на формуванні споживчого попиту.

10. Неefективна державна підтримка підприємницького сектора економіки.

Вище перелічені проблеми створюють значні перешкоди для повноцінного розвитку підприємництва. Вирішення кожної з них потребує відповідних заходів: